

CSIPESZTŐL AZ IDÉZŐJELIG

Bázisszöveg

Feladatok

Ki találta ki? A ruhacsipesz

Írta Hilary Greenbaum és Charles Wilson (ReadersDigest, 2013. szeptember, 64–65.)

Hogy mindmáig létezik a rugós ruhacsipesz, az a darwini kiválasztódás valószerűtlen példájának tetszik. 1852 és 1887 között az Egyesült Államok Szabadalmi Hivatala 146 önálló szabadalomlevelet adott ki ruhacsipeszre. A mai ruhacsipeszre már hasonló terméket 1853-ban szabadalmaztatta David M. Smith, a Vermont államban élő rendkívül termékeny feltaláló. Smith feltalált egy kombinációs zárat, egy „esztergakutyát” (fémmegmunkáló gép alkatrészét) és gyufásdobozokhoz egy emelőrugót. A „ruhaszáritó kötelekhez való rugós csíptető” elegáns modellt kínált, amelynél a „két emelőkar” úgy kapcsolódik össze, hogy „a két hosszabb szár egymáshoz közelebb mozdításával egvidejűleg a két rövidebb szár eltávolodik egymástól”.

Smith tervét 1887-ben egy másik vermonti feltaláló, Solon E. Moore szabadalma fejlesztette tovább, amelynek lényege az egyetlen drótból készült „feltekereselt alátámasztás” volt, ez kapcsolta középen össze a ruhacsipesz két megfaragott fadarabját. Moore változatának előnye, hogy egyszerre volt erős – szilárdan rögzítette ruhákat a kötélre – és könnyen gyártható.

A korszak találmányainak többsége, köztük Edmund Krelwitz bumfordi „továbbfejlesztett ruhacsipesze” – amely „egyetlen fémlemezcsík”-ből állt, amelyet U alakúra hajlítottak – a feledés homályába merült.

Miközben Vermont állam volt a 19. századi ruhacsipesz-technológia Szilícium-völgye, a tárgy történetének kezdeteit már nehezebb kinyomozni. – A brit gyarmatosítók már valószínűleg magukkal hozták az elgondolást – mondja Barbara SuitJanssen, a Smithsonian Intézetén belül működő Amerikai Nemzeti Történelmi Múzeum kurátora. – A legrégebbi ruhacsipeszek kézzel készültek, fából faragták őket.

Az első amerikai ruhacsipesz-szabadalom 1832-es keletkezésű. Samuel Pryor feltaláló mintadarabja azonban elégett az amerikai szabadalmi hivatalt négy évvel később elpusztító tűzvészben. A ruhacsipeszek tömeggyártása csak az 1840-es évek végén kezdődött meg.[...]

A mosó- és szárítógépek korában a ruhacsipesz fennmaradása részben annak tulajdonítható, hogy jól hasznosítható a kézműveskedésben, és hogy könnyen átalakítható rénszarvassá. Az iparág azonban mégis hanyatlott, és sok amerikai központú ruhacsipesz-készítő hagyt fel a tevékenységével. [...]

1. Mennyi idézőjel van a szövegrészben?

- 1.1. 7
- 1.2. 14
- 1.3. 28

2. Melyik szövegváltozattal helyettesíthető a „darwinikiválasztódás valószerűtlen példájának tetszik”?

- 2.1. az átalakulás eredménye
- 2.2. csoda, hogy megmaradt
- 2.3. az evolúció egyik csodája

3. Mi volt a 19. században az Egyesült Államok szabadalmaztatással foglalkozó intézményének a neve?

- 3.1. Smithsonian Intézet
- 3.2. Szabadalmi Hivatal
- 3.3. Egyesült Államok Szabadalmi Hivatala

4. Rendeld az évszámhoz az eseményt!

1832	1836	1853	1887

- 4.1. a Smith-féle csipesz szabadalmaztatása
- 4.2. a Pryor-féle csipesz szabadalmaztatása
- 4.3. a Moore-féle fejlesztés
- 4.4. tűzvész a szabadalmi hivatalban

5. Jelöld az igaz állítást!

- 5.1. A hivatkozott szabadalmi hivatal 146 szabadalmi okiratot adott ki ruhacsipeszre.
- 5.2. Smith ruhacsipesze az első 146 szabadalmaztatott csipesz között volt.
- 5.3. Pryor ruhacsipesz-szabadalma nincs benne a 146-ban.
- 5.4. Vermont államban található a Szilícium-völgy.
- 5.5. Az „esztergakutya” egy alkatrész.
- 5.6. A mai ruhacsipesz közvetlen elődje a Moore-féle változat.
- 5.7. A 221. században már nem gyártanak ruhacsipeszt.
- 5.8. KrelwitzBumfordban élt.

6. Magyarázd meg, mi a különbség a feltaláló és a felfedező között